

SPOLOK ROTARVAK, N. O.

SPOLOK PRE ROZVOJ A OBNOVU
TECHNIKY,
REMESELNEJ VÝROBY A KULTÚRY, N. O.

018 12 BRVNIŠTE 44, IČO 37923226

Výročná správa neziskovej organizácie

za rok **2020**

ÚVOD

Nezisková organizácia Spolok pre rozvoj a obnovu techniky, remeselnej výroby a kultúry, n. o. (v skratke Spolok ROTaRVaK, n.o.) so sídlom v Brvništi č. 44, okres Považská Bystrica bola registrovaná na Okresnom úrade v Trenčíne rozhodnutím zo dňa 20. 04. 2006 pod č. OVVS/NO/95 – 6/2006.

Spolok bol založený ako nezisková organizácia za účelom poskytovania všeobecne prospešných služieb v oblasti:

- a) vzdelávania a výchovy,
- b) tvorby, ochrany a obnovy duchovných, kultúrnych, technických a remeselníckych hodnôt,
- c) služieb na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti a v tom najmä:

- + poskytovanie služieb v oblasti šírenia informácií o remeselníckej výrobe a o kultúrnych a technických pamiatkach so zámerom priblížiť historický a kultúrny vývoj oblasti a regiónu vrátane zabezpečenia cezhraničnej spolupráce;
- + poskytovanie služieb v oblasti vzdelávania, výchovy, lektorskej a publikačnej činnosti;
- + realizácia a vypracúvanie projektov so zameraním na náučné chodníky, konzerváciu a propagáciu ľudových remesiel a ľudovej umeleckej výroby;
- + organizovanie a usporadúvanie výstav remeselníckych výrobkov, predvádzanie ich výroby a fungovania spojeného s informovaním o výrobných postupoch ako aj o histórii a súčasnosti toho ktorého remesla a organizovanie krúžkov a tvorivých dielní;
- + poskytovanie služieb na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti v spojení s rozvojom a obnovou techniky, remeselníckej výroby a kultúry;
- + zabezpečovanie údržby a obnovy technických, remeselníckych a kultúrnych pamiatok ako aj ich vedecko-technickej dokumentácie;
- + poskytovanie služieb v oblasti organizácie relaxačno – pohybových aktivít.

Výročná správa o činnosti a hospodárení spolku za rok 2020

V roku 2020 sa vzhľadom na epidemiologickú situáciu výrazne obmedzila verejnoprospešná činnosť spolku. Hlavná činnosť spolku sa sústredila na pokračovanie v obnove celoslovensky jedinečnej školskej budovy na pôvodnom mieste postavenej svojpomocne občanmi z urbárskeho dreva v roku 1873 na urbárskom pozemku a slúžiacou dodnes iba na vzdelávacie účely – muzeálna expozícia.

Spolok pokračoval v obmedzenom rozsahu vo verejno-prospešnej činnosti realizáciou projektov zabezpečovaných predovšetkým bezplatnými dobrovoľníckymi aktivitami spojenými so zberom informácií o histórii obce Brvnište a okolia, zberom hmotných a kultúrnych pamiatok od obyvateľov obce Brvnište s cieľom zvýšiť povedomie o histórii obce Brvnište jej technickej, remeselnej a kultúrnej vyspelosti v minulosti a zvlášť rozširovaním povedomia o **RÍFOVEJ PÍŠŤALE**, ako prvku zapísaného do **Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska** vďaka spolku a v spolupráci s FS Bukoviny z Brvnišťa.

Oblasti činností:

1. Administratívno - technické zabezpečenie činností

- + spojené s riadením a zabezpečením finančného krytia činnosti spolku;
- + spojené s vedením účtovníctva a účtu a hospodárením spolku;
- + zabezpečovanie dodržiavania aktuálnych opatrení proti šíreniu **COVID-19**, zverejnenie upozornení, ich materiálno-technické zabezpečenie, nákup dezinfekčných a čistiacich prostriedkov a ďalšie aktivity spojené s aktuálnou epidemiologickou situáciou.

2. Štúdium a kolektovanie materiálov o histórii obce, prieskumné a mapovacie činnosti

- ✚ vypracovanie podrobného návrhu zamerania činnosti spolku na kalendárny rok 2020 (redukovaný plán aktivít a ich finančné zabezpečenie vzhľadom na epidemiologickú situáciu);
- ✚ pokračujúca vyhľadávacia činnosť v archívnych materiáloch, publikáciách okolitých obcí Jasenica a Papradno;
- ✚ pokračovanie vo vyhľadávaní a zbere hmotných a kultúrnych pamiatok od miestnych obyvateľov čistenie, oprava, maľovanie, reštaurovanie, retušovanie darovaných odevov (súčasť miestneho kroja), obuv (tzv. „krpce“, súkenné vlnené papuče a ich výroba), nástroje používané miestnymi gazdami a remeselníkmi, súčasť vybavenia domácností (pece), internetové vyhľadávanie dokumentácie ohľadom technických pamiatok (mlyn, valchovňa, papiereň) a digitálne spracovanie dobových historických fotografií, zbieranie starých rodinných fotografií obyvateľov obce;
- ✚ rozhovory s miestnymi obyvateľmi „pamätníkmi“ a ich audiovizuálne zaznamenávanie;
- ✚ pokračovanie v zbere a zaznamenávaní miestnych piesní, tancov, spracovávanie histórie ženského a mužského speváckeho zboru a dychových hudieb, informácie o divadelnej činnosti v obci;
- ✚ príprava návrhu zbierania materiálov zachytávajúcich činnosť významných rodákov a príprava na ich umiestnenie na Paneli rodákov v starej škole;
- ✚ podklady pre obnovu remeselníckych tradícií v obci známej spracovaním dreva (návrhy audiovizuálnych podkladov do múzea -píla na vodný pohon, výroba šindľov, praslíc, vretien, pletenie košov, výroba krpcov, kožených vestičiek, širákov, tkanie rukávnikov a nánožníkov), výrobou papiera zo starých handár (papiereň), spracovaním obilia (mlyny na vodný pohon), výrobou súkna (valchovňa) ako aj rozvojom tradičných remesiel ako výroba rífových píšťal, drotárstvo, pltníctvo, výšivkárstvo a ďalšie.

3. Skúmanie a rokovanie o technických možnostiach

- ✚ opravy krovu drevenej budovy starej školy v Rydzove na Pukánke vo vlastníctve Farského úradu v Papradne, postavenej svojpomocne občanmi v roku 1873 – v prenájme spolku;
- ✚ ďalšej obnovy budovy v súlade so Znaleckým posudkom stavu drevenice starej školy Ing. Viliama Lejčíka. Znalecký posudok bezodplatne vypracovaný pre potreby spolku;
- ✚ vyhodnotenie návrhov predpokladaných finančných prostriedkov na obnovu zatekajúceho krovu a zateplenia stropu;
- ✚ rokovania o možnosti zateplenia podkrovia a vybudovania výstavnej sály pre dobové fotografie Ľudovíta Šišťika darované p. Rosíkovou a historické fotografie Štefana Chmulíka sprístupnené rodinnými príslušníkmi a dokumenárne fotografie zachytávajúce činnosť spolku.

4. Pokračovanie v budovaní a zabezpečení chodu Miestneho centra kultúry v starej škole na obnovu a uchovanie tradícií pre široké okolie a vytvorenie komunitného priestoru otvoreného pre odovzdanie zručnosti a tvorivosti ďalším generáciám v spolupráci s folklórnou skupinou Bukoviny a Čum divadlom Brvnište:

- ✚ **muzeálna expozícia Múzeum historická škola v Brvništi - Dom tvorivosti, zručnosti a tradičných remesiel** zapísanej do zoznamu Muzeologického kabinetu Slovenského národného múzea pod registračným č. ZMP/3/2012, činnosti spojené s muzeálnou expozíciou v starej škole ako je školská trieda, byt učiteľa z prelomu 19.-20. stor., uchovávanie hospodárskeho dvora (mláťačka, rajtár na mechanické čistenie obilia, ale aj staré včelíny, medomety a ďalšie) ;
- ✚ **Ľudová knižnica učiteľov Koraušovcov**, ĽKUK je zaregistrovaná na Ministerstve kultúry SR pod číslom 3998/2000-400/5103 určená **na zber a uchovávanie starých kníh** vrátane vyhľadávania dobového historického nábytku a ošetrovanie kníh. Ako prví darovali staré knihy na uchovanie rodina Viliama Lejčíka, pán spisovateľ Štefan Meliš v počte viac ako 350 ks, od rodiny Hároníkovej, Jackovej, Barošovej, Macháčovej, Šlapkovej, Paškovej, Krasňanovej a ďalších;
- ✚ **Knižný kútik Štefana Meliša** – zriadený v ĽKUK z vďaky za obdivuhodnú celoživotnú prácu, za obrovskú hodnotu, ktorú vytvoril Štefan Meliš, za úsilie zachovať a zaznamenať pre všetky nasledujúce generácie celého nášho regiónu nevyčísliteľné poklady na poli histórie, archeológie,

numizmatiky, heraldiky, rezbárstva a literatúry. Spolok Rotarvak, n.o. je vydavateľom a spracovateľom knihy **Štefana Meliša Povesti a príbehy z Brvnišťa**;

- ✚ **Príprava technických možností na zriadenie Centra rífovej píšťaly - zviditeľňovanie prvku rífová píšťala zapísaného do Reprezentatívneho zoznamu nemotného kultúrneho dedičstva Slovenska** a jeho odovzdávanie a zachovávanie v spolupráci s jednotlivcami, skupinami a spoločenstvom reprezentovaným organizáciami a inštitúciami podieľajúcimi sa na ochrane celoslovensky jedinečného prvku nemotného kultúrneho dedičstva Slovenska. Certifikát o zaradení prvku Rífová píšťala do Reprezentatívneho zoznamu nemotného kultúrneho dedičstva Slovenska za rok 2018 bol odovzdaný spolku Rotarvak, n.o., ktorý prevzal záruky za zvýšenie povedomia o ňom a za podporu jeho udržania v spolupráci s ďalším predkladateľom, ktorým bola folklórna skupina Bukoviny z Brvnišťa.

5. Vyhľadávanie vhodných termínov na usporiadanie aktivít a ich pravidelné každoročné konanie a vypracovanie Programu dobrovoľníckej činnosti pre potreby spolku a v súvislosti s možnosťou darovania 3 % z daní občanov:

- ✚ na základe konzultácií a v spolupráci s miestnymi obyvateľmi a hlavne pamätníkmi a v spolupráci s Vlastivedným múzeom Považská Bystrica, Považským osvetovým strediskom Považská Bystrica a Považskou knižnicou v Považskej Bystrici;
- ✚ zmapovanie návrhov od miestnych obyvateľov a spolupracujúcich subjektov, vyhodnotenie návrhov;
- ✚ vypracovanie plánu podujatí,
- ✚ spolupráca pri tvorbe Kalendára podujatí Považského osvetového strediska;
- ✚ **vypracovanie programu dobrovoľníckej činnosti pre potreby spolku a v súvislosti s možnosťou darovania 3 % z daní občanov a zabezpečenie potvrdení pre potreby Vyhlásenia dobrovoľníkov na darovanie 3 %.**

6. Rokovania s kľúčovými partnermi (Farský úrad Papradno, Obecný úrad Brvnište, Základná škola s Materskou školou a školskou knižnicou Brvnište, ktorá bola spojená s Obecnou knižnicou, TJ Slovan Brvnište, DHZ, STS, včelárska bunka, miestni podnikatelia, urbárske spoločenstvo, lesomajitelia, drobnochovatelia, folklórna skupina Bukoviny, Čum dzivadlo Brvnište a okolitých obcí atď.

- ✚ rokovania a oboznamovanie so zámermi spolku v roku 2020 a návrh na zabezpečenie spoločných akcií;
- ✚ aktualizácia zámerov spolku a zosúladenie s aktivitami Obecného úradu Brvnište a s ostatnými aktivitami uvedených spolupracujúcich subjektov;
- ✚ pokračovanie spolupráce so včelárskou bunkou - miestnymi včelármi a ich dôverníkom Františkom Jurdíkom a spolupráca so ZO včelárskeho zväzu v Považskej Bystrici,
- ✚ spolupráca so Slovenským zväzom záhradkárov a Okresnou organizáciou SZZ v Považskej Bystrici a spolupráca s obnovenou Základnou organizáciou SZZ v Brvništi za účasti prof. Ivana Hričovského,
- ✚ spolupráca s Považským osvetovým strediskom, Vlastivedným múzeom Považská Bystrica Považskobystrickou knižnicou a ďalšími pri podávaní projektov.

7. Pripravované projekty , workshopy, školenia a ukážky ľudovo-umeleckej činnosti

- ✚ Pravidelné oboznamovanie sa s možnosťami získať finančné prostriedky na verejnoprospešné projekty v rámci dotačnej a projektovej podpory a vypracovanie projektov;

Príprava workshopov podľa dopytu žiadateľov:

- ✚ **PÍŠŤALKÁRSKA ŠKOLA z Brvnišťa – pre deti z materských a základných škôl, seniorov a iných podľa záujmu, ukážky výroby rífovej píšťaly a spôsob hry aj počas folklórnych podujatí, mediálne vystúpenia;**

- ✚ **Hlinené omietky** – omietanie, obnova, oprava stien hlinenými omietkami s hlinenou zmesou vyrobenou z miestnych materiálov od p. J. Hároníka podľa „receptu zloženia a výroby“ V. Hároníkovej;
- ✚ **Letné workshopy** - Práca s drevom, konzervovanie ovocia a zeleniny, výroba medovníkov, konzultácie k vyšívaniu podľa brvništských vzorov, výroba mastelničiek, workshopy pre deti, zbieranie, sušenie a príprava bylinných zmesí na varenie rotarvakovského brvništského čaju;
- ✚ **Projekt knižničnej obnovy** Ľudovej knižnice učiteľov Koraušovcov – letná čítareň - staré darované knihy;
- ✚ **Ukážky výroby šindľov** pre verejnosť – pokračovanie v ručnej výrobe šindľov na pôvodných lavičkách stolcoch – dedoch s pôvodnými nástrojmi;
- ✚ **Ukážky práce s darovanými dobovými hospodárskymi nástrojmi;**
- ✚ **Pravidelné relaxačné, pohybové, folklórne tanečno- športové** a ozdravujúce aktivity pre deti aj dospelých a kreatívne kurzy v spojení s ľudovou hudbou a zberom bylín a lesných plodov v spolupráci s TJ Brvnište;
- ✚ **Plagáty zo spolupráce na medzinárodnom projekte Život nie/není zebra** s Univerzitou Tomáša Bati v Zlíne a Trenčianskou univerzitou Alexandra Dubčeka vystavené v interiéri múzea;
- ✚ **V miestnostiach múzea sa pravidelne konali skúšky a ukážky korepetície folklórnej skupiny Bukoviny z Brvništa a príprava na vystúpenia prístupné verejnosti so zreteľom na epidemiologickú situáciu;**
- ✚ **Príprava ukážky výroby ľudového odevu a obuvi ako súčastí brvništského kroja** FS Bukoviny v spolupráci so spolkom Rotarvak, n.o.:
  - koženné krpce,
  - vyšívané koženné mužské kožušky ušité z hnedej ovčej kožušiny – vestičky;
  - mužských a ženských kapce z tmavého alebo bieleho domáceho súkna podšitého domácim konopným plátnom a podošva z viacerých vrstiev hrubšieho domáceho konopného plátna;
  - kopytcia (pančuchy štrikované z hrubej ovčej vlny zvyčajne mužmi), obúvané do súkenných kopcov, papúč alebo kožených krcov pričom mužské kopytcia boli vždy z tmavej vlny a na vnútornej strane mali rozparok, ženské kopytcia boli vždy biele a nemali na boku rozparok;
  - papuče štrikované na ihliciach prevažne mužmi z hrubej domácej bielej ovčej vlny a obšité bielym domácim súknom a podošva zložená z niekoľkých vrstiev prešitého súkna, sára bola vyzdobená vypletaným vzorom z tmavšej prírodnej vlny. Mužské papuče mali rázporok na vnútornej strane;
  - koženný opasok, remeň a iné súčasti brvništského kroja.

VÝBER Z PODUJATÍ

ORGANIZOVANÝCH A PRIPRAVOVANÝCH
SPOLKOM ROTARVAK, N. O.

V ROKU 2020

AKTIVITY VYPLÝVAJÚCE A SÚVISIACE SO ZÁPISOM RÍFOVEJ PÍŠŤALY DO REPREZENTATÍVNEHO ZOZNAMU NEHMOTNÉHO KULTÚRNEHO DEDIČSTVA SLOVENSKA

SPOLOK ROTARVAK A FS BUKOVINY VYPRACOVALI NÁVRH obsahu SPISU,
DOKUMENTÁCIU A ZABEZPEČILI SÚHLASNÉ VYJADRENIA občanov k zápisu

RÍFOVÁ PÍŠŤALA BOLA ZAPÍSANÁ DO REPREZENTATÍVNEHO ZOZNAMU NEHMOTNÉHO KULTÚRNEHO
DEDIČSTVA SLOVENSKA. Slávnostné vyhlásenie sa konalo dňa 24. 1. 2019 v Divadle SŤUK v Bratislave-
Rusovciach. Doklady o zápise nových prvkov odovzdala ministerka kultúry SR Ľubica Laššáková.

RÍFOVÁ PÍŠŤALA

Rífová píšťala je archaickým druhom konštrukčne zdokonalenej žľabenej koncovej píšťaly, ktorá sa vyskytovala v oblasti severozápadného Slovenska. Z doteraz dostupných informácií sa tento špecifický druh koncovej píšťaly nazývanej „rífovka“ vyrábala len v Brvništi a Papradne.

Jej názov je odvodený od starej dĺžkovej miery – rífu. Dĺžka píšťaly sa teda pohybovala od 70 do 95 cm podľa dohmatu („dosiaže“), ale i ladenia hudobníka. Čo robí rífovú píšťalu rífovou, to nie je len jej dĺžka, ale najmä kónus cca 3 : 1, na dosiahnutie ktorého bolo potrebné zvoliť zložitejší spôsob výroby ako pri žľabenej koncovke. Vyrábala sa najčastejšie z liesky alebo ihličnatého omládu stromu. Vybrané drevo sa najskôr upravilo do kónického tvaru, rozstiepiť sa na dve polovičky, ktoré sa vydlabali a vyhladili. Do jednej polovičky sa vyrezala vo vrchnej časti hlásnica väčšinou štvorcového tvaru. Obe polovičky sa spojili a obtočili čerešňovou alebo brezovou kôrou a do koncovej hrubšej časti sa vsunul upravený kolík.

Takýto jednoduchý nástroj dal popud na vznik piesní, ktoré sa vyznačujú zvýšeným štvrtým stupňom – tzv. lidickou kvartou. Spôsob hry spočíva v prefukovaní a na striedavom zakrývaní a odkrývaní jej konca. Keďže objem korpusu je veľký, rífová píšťala sa vyznačuje mohutným, ale zároveň i sipľavým tónom. Pretože podliehala vysychaniu, hráč ju musel najskôr namočiť do vody a až potom na nej hrať.

Všeobecne rozšírený názov pre tento hudobný nástroj v Papradnianskej doline bol v minulosti „otáčaná píščelka“. Známymi hráčmi a aj ich výrobcami boli **Ján Fortuník – Hroščík** a **František Pobočík z Brvništa**. Prvý z etnomuzikológov, ktorý túto píšťalu špecifikoval bol Ladislav Leng v knihe Slovenské ľudové hudobné nástroje (1967).

Ján Fortuník

Ján Fortuník - Hroščík a František Pobočík - Petrik na vystúpení

Značnú zásluhu na zistení všetkých informácií o tomto výnimočnom hudobnom nástroji a jeho výrobe má Juraj Jakubík z Hvozdnice, ktorý rífové píšťaly aj vyrába. Jeho syn Juraj sa touto problematikou zaoberá vo svojej výskumnej činnosti. Vo svojej prednáške na tému Hranové píšťaly bez hmatových otvorov v oblasti Javorníkov, ktorú prezentoval v rámci 10. ročníka Píšťalkárskeho Brvništa, poukázal na

rozmanitosť týchto píšťal a hlavne na rozdiel medzi rífovou a žľabenou koncovou píšťalou. V súčasnosti sa výrobe rífovky venuje i Jozef Pobočík, známy píšťalkár a fujarista, spolu so synom Jozefom, ako aj Patrik Pšúrik z Brvništa.

(Zdroj: POS, Považská Bystrica)

V tradícii výroby a hry na rífovú píšťalu pokračuje Jozef Pobočík a jeho žiaci z Brvnišskej píšťalkárskej školy Patrik Pšúrik a Mário Hároník ml. z FS Bukoviny z Brvništa

Reprezentatívny zoznam nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska

Reprezentatívny zoznam nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska je súpisom významných prvkov a praktík nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska. Zápis do reprezentatívneho zoznamu predstavuje ocenenie týchto mimoriadnych prvkov a praktík, ktoré sú uznávané spoločnosťami, komunitami a jednotlivcami a existujú v súlade s univerzálne prijatými princípmi ľudských práv, rovnosti, podpory a vzájomnej úcty medzi kultúrnymi spoločenstvami. Prvky jestvujú v súlade s prostredím a historickým ukotvením spoločenstiev a poskytujú im pocit kontinuity a identity. Zároveň podporujú kultúrnu rozmanitosť a tvorivosť. Vytváranie Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska predstavuje základný stupeň tvorby Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva.

Rífovú píšťalu a s ňou spojené hudobno-spevné umenie predstavili 24.1.2019 členovia folklórnej skupiny Bukoviny z Brvnístě so sólistom Jozefom Pobočíkom.

Divadlo SĽUK, Bratislava-Rusovce, 24. január 2019

Zdroj: <http://www.culture.gov.sk/aktuality-ministerstva-kultury-36.html?id=1596> 24.01.2019 MKSR

Rífová píšťala –chránime dedičstvo pre ďalšie generácie

Spolupráca s obcou Brvnište, predstavenie rífovej píšťaly sólista Jozef Pobočík a FS Bukoviny v súvislosti s propagáciou zarámovanej veľkorozmernej fotografie certifikátu MK SR o zápise rífovej píšťaly ako prvku ochrany do Reprezentatívneho zoznamu nemotného kultúrneho dedičstva Slovenska umiestnenej v budove Obecného úradu Brvnište, v ZŠ s MŠ Brvnište a na ihrisku TJ Slovan Brvnište.

Umiestnenie certifikátu Rífová píšťala na ihrisku TJ Slovan Brvnište a výstava nainštalovaná na nádvorí múzea

Na Rezbárskom sympóziu predstavil Mgr. Jozef Pobočík ukážku výrobu rífovej píšťaly a výrobky Píšťalkárskej školy z Brvništa.

Príprava PÍŠŤALKÁRSKE BRVNIŠTE 2020

Najvýznamnejšie folklórne podujatie zamerané na udržanie tradície výroby a povedomia o rífovej píšťale zapísanej do Reprezentatívneho zoznamu nemotného kultúrneho dedičstva Slovenska

Spolok ROTaRVaK, folklórna skupina BUKOVINY, obec BRVNIŠTE a Považské osvetové stredisko pripravujú pre milovníkov folklóru skutočnú folklórnu lahôdku na obnovenie úcty k majstrovstvu, zručnosti a hudobnému nadaniu majstrov píšťalkárov z Brvnišťa. Hlavným cieľom je pripraviť atraktívne podujatie pre návštevníkov. Medzi pozvanými boli a viackrát sa zúčastnili Ľubomír Páříčka, nositeľ mnohých najvýznamnejších ocenení domácich (Instrumentum Excellence) aj zahraničných ako ľudovomelecký výrobca píšťal a interpretátor, známy z mediálnych vystupovaní a mnohých nahrávok, Igor Hraško, výnimočný hudobník inštrumentalista, spoluzakladateľ najväčšieho folklórneho portálu www.jankohrascko.sk a zároveň folklórneho rádia JankoHrascko.sk, a nemenej známy člen Bačovského tria Martin Brxa; Ľubomír Tatarka, Roman Bienik, Helena Záhradníková, či Martinka Bobáňová, Martin Repáň a množstvo známych folklórnych súborov ako Považan, víťaz televíznej relácie Zem spieva a množstvo ďalších pre Brvnište vzácných folkloristov, ktorí sa tešili veľkej obľube a pre hostujúcu FS Bukoviny z Brvnišťa priniesli nový vietor, nových priateľov a udržiavateľov tradícií. S folklórnym podujatím Píšťalkárske Brvnište je spojená aj ukážka majstrovstva školy brvništských píšťalkárov Jozefa Pobočíka so synom, Patrika Pšuríka, Mária Hároníka a ďalších a seminár vedený prof. Oskárom Elschekom s Michalom Fiľom, Jakubíkovicami z Hvozdnice, Vierou Praženicovou a ďalším so zameraním aj na výskumné aktivity týkajúce sa rífovej píšťaly. Sprievodným porogramom jednotlivých ročníkov boli aj výstavy spojené s históriou rífovej píšťaly v spolupráci s Považským osvetovým strediskom a Vlastivedným múzeom v Považskej Bystrici.

Folklórna skupina Bukoviny z Brvnišťa (2019). V pozadí tapiséria od autora Mgr. Jozefa Pobočika, ktorý je aj autorom originálneho plagátu a pozvánok na Píšťalkárske Brvnište.

Ešte spomienka na rok 2019

(Foto Monika Krajčiová) Zdroj: https://mypovazska.sme.sk/g/138322/pistalkarske-brvniste-2019?ref=strm_art-22212184

Zo seminára vedeného prof. Oskarom Elschekom v Papradne Podjavorníku

ZABEZPEČENIE NÁVRHU, VÝROBY A DISTRIBÚCIE FIGÚROK PÍŠŤALKÁROV ZO ŠÚPOLIA NA PREZENTÁCIU RÍFOVEJ PÍŠŤALY

**Autorka Mgr. S. BELOKOSTOLSKÁ,
MAJSTERKA ĽUDOVOUMELECKEJ VÝROBY SĽUKU**

PRÍPRAVA ZRIADENIA CENTRA RÍFOVEJ PÍŠŤALY – LIBRETO VÝSTAVY

Príprava Centra rífovej píšťaly v múzejnej miestnosti v starej škole v spolupráci s folklórnou skupinou Bukoviny z Brvnišťa. Spolupráca a zabezpečenie daru rodiny Fortuníkovcov - originálna derevená skriňa vyrobená majstrom rífovej píšťaly p. Fortuníkom, oprava a údržbovacie náter. Dar rodiny Ponošovej truhlica s vnútorným nápisom Vendelín Hároníko -oprava, renovácia, náter. Výroba informačných tabúl a plagátov - Považské osvetové stredisko týkajúcich sa rífovej píšťaly, návrhy obsahu, podklady, doprava. Výroba výstavných stolov a políc na umiestnenie výstavky rífových píšťal. Libreto výstavky a množstvo rozhovorov s pamätníkmi a návštevníkmi k zariadeniu Centra rífovej píšťaly a iné.

AKTIVITY SPOJENÉ S OBNOVOU ĽUDOVEJ KNIŽNICE UČITEĽOV KORAUŠOVCOV SO ZAMERANÍM NA UCHOVÁVANIE STARÝCH, PREDOVŠETKÝM DETSKÝCH ROZPRÁVKOVÝCH KNÍH A UČEBNÍC A ZRIADENÝM KNIŽNÝM KÚTIKOM ŠTEFANA MELIŠA

Spolok Rotarvak, n.o. obnovil a otvoril knižnicu založenú 8. marca 1919 v budove starej školy učiteľmi Koraušovcami. Spolok ako zriaďovateľ knižnice ju pomenoval po jej zakladateľoch učiteľoch Jánovi a Júlii Koraušovcoch so súhlasom rodinných príslušníkov a stala sa súčasťou Múzea: Historická škola Brvnište – Dom tvorivosti, zručnosti a tradičných remesiel. Založenie knižnice učiteľmi Koraušovcami bol v roku 1919 významný kultúrny počin, pretože v tej dobe ešte nemali verejné knižnice ani väčšie mestá.

Obnovená knižnica v pôvodnej miestnosti zameraná na uchovávanie starých kníh bola otvorená počas 18. brvništských hodov 21. júna 2014. Na otvorení sa zúčastnila vnučka učiteľov Koraušovcov so synom a pán farár Jozef Hlinka, ktorý pôsobil na Farnosti Papradno v rokoch 2006-2019, od ktorej má spolok budovu starej školy v prenájme.

Obnova schátralej budovy starej školy a pôvodnej knižničnej miestnosti bola veľmi náročná a iba vďaka dobrovoľníckej činnosti a z vlastných finančných prostriedkov sa podarilo ušľachtilé dielo.

Aspoň pár fotografií z obnovy knižnice spolkom dobrovoľníkov zo stavu v akom ju našli - zatečené a zhnité stropy, omietky zničené, machové výplne medzi drevami vypadané, drevená podlaha zhnitá, čiastočne zachovaná kamenná rohová stena, ktorá slúžila ako termo stena od kachľových pecí do súčasného stavu obnovených nových hlinenných omietok, výplne zatierané vlastoručne vyrobenou zmesou brvništkej žltej hliny a obilninovej zmesy podľa návodu Viktórie Hároníkovej a potom majstrami štukatérmi zo Žiliny obnovujúcimi drevenice v múzeu v Čičmanoch Vlastimilom Vyletelom s bratom nanesená nová hlinená omietka v celej miestnosti a v celom múzeu.

Výroba nových knižničných regálov majstrom Pavlom Hároníkom, zbierka a ošetrovanie starých darovaných kníh boli celoročnou náročnou náplňou práce dobrovoľníkov aj v čase nepriaznivej epidemiologickej situácie.

Foto: Mária Ambrová

Vilko Lejčík, bol prvým darcom starých kníh a prispel aj svojím hudobným umením k slávnostnej atmosfére otvorenia.

ŠTEFAN MELIŠ POVESTI A PRÍBEHY Z BRVNIŠŤA

Obyvatelia sa tešia z vydania povestí o Brvništi a stále žiadajú zabezpečiť dotlač knižočky Štefana Meliša *Povesti a príbehy z Brvnišťa* s vročením 2016.

Fotogaléria z uvedenia knihy povestí do života, Foto: Lucia Šišťíková, Ľudmila Bašová

KNIŽNÝ KÚTIK Štefana Meliša

V Ľudovej knižnici učiteľov Koraušovcov bol zriadený KNIŽNÝ KÚTIK venovaný ŠTEFANOVI MELIŠOVI, ktorý navštevoval mešťianku školu v Brvništi.

Štefan Meliš daroval viac ako 350 kníh z vlastnej knižnice na pamiatku ĽKUK pre Brvnište a pre všetkých, ktorí majú radi knihy a množstvo iných darčiekov.

Štefan Meliš má v Brvništi veľa priaznivcov. Ľudia si ho vážia ako spisovateľa, zberateľa povestí, numizmatika, rezbára, amatérskeho archeológa a toho, kto najviac pomohol zvýrazniť historickú identitu Brvnišťa a celého širokého okolia s dôrazom na poznanie vlastnej histórie.

Štefanovi Melišovi sa podarilo udržať ducha kultúrnosti, fluidum vzdelanosti, čaro človečenstva zvedavého, bádateľného, objavného a pritom skromného človeka vyžarujúceho silu ľudskosti a úsmevného humoru zhovievavého k ľudským slabostiam a nedokonalostiam...

OBNOVENIE HORSKEJ STUDNIČKY PRED OSTRAVICAMI, KDE MALI SVOJE BAČOVI BRVNIŠŤANIA

Dobrovoľníci spolku Rotarvak obnovili horskú studničku

Na ceste do Podjavorníka hore Papradnianskou dolinou za zákrutou pred Ostravicou GPS 49° 17' 17.3" N, 18° 21' 05.7" E na pravej strane môžete koštovať čistú pramenitú vodu zo studničky, ktorú obnovili dobrovoľníci. Zachránili vzácny prameň, zatraktívili jeho okolie a prispeli k využívaniu prírodných zdrojov pre ďalšie generácie. Podjavornícka pramenitá voda zo studničiek má podľa pamätníkov zázračnú moc a ten kto ju pravidelne pije bude nielen dlho žiť, ale zachová si aj vitalitu a potenciu, osvedčila sa vraj aj pri liečení ekzémov u detí a pri príprave dojčenského mlieka a stravy. „Je to príjemné miesto na oddych a načerpanie nových síl z pramenitej vody predovšetkým pre cykloturistov,“ povedal Tibor Baroš. „Najdôležiteším nápojom našich predkov bola vždy voda,“ spomína Peter Hároník, „naši predkovia a praprapredkovia ju uctievali ako životodarnú silu a pripisovali jej aj rôzne magické vlastnosti.

Prírodné studničky prikrývali sedlovou strieškou v tvare trojuholníka, nájdete ich tu v okolí Javorníkov veľmi veľa“ a pokračuje, „keďže sa nachádzame v oblasti kedysi tradične spojenej s pastierstvom a chovom dobytka, obnova a udržiavanie studničiek malo mimoriadny význam pre valaskú kolonizáciu a nemá menší význam ani pre súčasnosť.“ Ján Hároník dodáva, „S obnovou sme začali na jar. Studničku a jej okolie sme vyčistili od nanesej hliny, lístia a konárov, pretože pred časom sa voda začala strácať a bolo potrebné vyhlbiť dno aj pre odtekajúcu vodu. Okolie a prístupový chodníček sme upravili kameným múrikom, ešte bude potrebné dobudovanie chodníka smerom k hlavnej ceste“. Nielen majstri kameňa mali čo robiť, ale aj Juraj Macháč pomohol s drevárskymi prácami a ako lesník doplnil: „Pred Ostravicami a vyššie bolo kedysi viac ako osemdesiat bačovov na ktoré sa redikali každú jar naši predkovia a zostávali až do neskorej jesene, stav lesných prameňov a čistota vody, ktorá pritekala k ich obydliam bola vždy dôležitá a ľudia tiež verili, že starostlivosťou o ne si zabezpečia nielen dostatok vlhky ale aj zdravie po celý rok. Pri práci v lese často pridete k prameňu, ktorý zničil dážď, lesná zver a po studničke ani chýru, netreba váhať a vždy vyhlbiť aspoň malú jamku pre vodu a pokračovať až pokiaľ sa vyčistí, zvyčajne to trvá dlho, hneď sa z nej nenapijete, ale napijú sa tí, ktorí prídu po vás.“

Vendelova studnička, autobusová zastávka Ostravice, resp. pod Ostravicou bola obnovená spomenutými dobrovoľníkmi a ďalšími zo spolku Rotarvak, n. o. Brvnište, ktorí venovali svoj voľný čas, vlastné finančné prostriedky revitalizácii prírodnej studničky, patrí im za to pocta a vďaka. Možno to bude inšpirácia pre ďalších, ktorí si uvedomujú, že aj keď sme vraj po Rakúsku druhou krajinou na svete s najväčšou zásobou pitnej vody, kvalitná pitná voda ubúda a v spoločnosti klesá úcta k vode, a o to je dôležitejšia náležitá starostlivosť o malé horské prírodné pramene a ich zachovanie pre budúce generácie.

Na záver si zaspomínajme na nezabudnuteľné verše Štefana Meliša, ktorých úryvky nájdete aj pri studničke:

*Papradňanský chotár, ten je strašne duhý,
Z vrchu Javorníka ledvaj vidíš Luhy.
Neviem či je pravda, ale tak sa vraví,
dve hodiny trvá cesta k nám z Moravy.
A kým prejdeš z dzedziny len Pred Ostravice,
Už aby si myslel na nové strevice.*

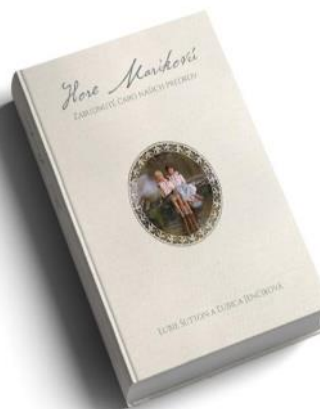

Informáciu o obnove studničky publikovali Považskobystrické novinky, viac na facebook Rotarvak.

Z FOTENIA V STAREJ ŠKOLE v školskej triede boli pripravené pre návštevníkov múzea záložky do knihy

Školská trieda v starej škole, učiteľa si zahral Peter Holíš

Knihu **Hore Mariková - zabudnuté čaro našich predkov** vydalo občianske združenie Hradiská. Autorky, umelecká fotografka Lubie Sutton a jej mama Ľubica Jenčíková, ktorá bola organizačnou dušou pripravili knihu, ktorá slovom i obrazom vydáva svedectvo o každodennom živote v niekdajšej Marikovej a takýmto spôsobom zachováva kultúrne dedičstvo pre mladú i budúcu generáciu.

Publikácia je unikátnym fotoprojektom zachytávajúcim bežný život ľudí z kopaníc v marikovskej doline na začiatku dvadsiateho storočia a keďže v Brvništi je jedinečná zachovaná pôvodná školská budova a školské lavice - trieda, spolok Rotarvak, n.o. a dobrovoľníci z Brvništa pomohli autorkám s fotením detí v škole do časti *Život detí v rodine*.

Príprava podujatia VČELÁRSKA NEDEĽA V BRVNIŠTI Spomienka na STANISLAV GÁBORÍKA, najstaršieho včelára z Brvništa

Zaujímavou osvetovou aktivitou zameranou na poďakovanie za prácu včelárom je **Včelárska nedeľa v Brvništi**. V roku 2020 sa uskutočnila iba ako spomienka na zosnulých včelárov Alexandra Čelka a Stanislava Gáboríka z Brvništa. V roku 2020 bol pripravený program na jesenné nedeľné popoludnie, ale vzhľadom na epidemiologickú situáciu sa neuskutočnil. Tak aspoň v spomienkach.... **Včelárska nedeľa sa v Brvništi usporadúva od roku 2013 v budove múzea Historická škola Brvnište – Dom tvorivosti, zručnosti a tradičných remesiel**. Včelárska nedeľa v Brvništi je nielen odbornou vzdelávacou aktivitou pre včelárov, ale aj osvetovou aktivitou prispievajúcou k šíreniu informácií o kvalitnom mede a včelích produktoch a zároveň je poďakovaním za prácu včelárom. **Včelársku bunku v Brvništi vedie František Jurdík** a jeho práca je nenahraditeľná pre ďalších 14 brvništských včelárov. Med brvništských včelárov je veľmi vzácny, propolisová tinktúra a produkty z včelieho vosku vyrábané v Brvništi v rodine Harvánkovcov sa tešia veľkému záujmu. Pozornosť púta historický originálny drevený medomet darovaný z Papradna Košiarov Vladimírom Bašom vyrobeným v roku 1934 Jakubom Šamajom z Brvništa

a maľovaný včelí úl darovaný Dušanom Smokoňom z roku 1937. Počas celého roka zabezpečovali predaj medu a medoviny bratia Bolčekovci z včelnice v Šebešťanovej ako aj odborné prednášky a návštevy. Medovníkárске umenie Ľubky Španiheľovej a Ľubky Zigovej si získalo svojím originálnym výtvarným prejavom srdcia Brvnišťanov a uplatnilo sa spolu s brvnišťským medom na svadobných stoloch.

SPOLKU SA STÁLE NEPODARILO ZOHNAŤ SPONZOROV A SPOLUPRACOVNÍKOV NA VYDANIE PUBLIKÁCIE **VESMÍRNE KOMÉTY**, KTOROU SI SPOLOK PRIPOMÍNA PÔSOBNIE **ĽUDMILY PAJDUŠÁKOVEJ** NA ŠTÁTNEJ MEŠTIANSKEJ ŠKOLE V BRVNIŠTI

Podujatie, ktoré sa konalo ešte dňa 3. 6. 2016 a na ktorom si organizátori spolu s verejnosťou pripomenuli 100. výročie narodenia celosvetovo uznávanej slovenskej astronómky **Ľudmily Pajdušákovovej**. Spolok pripravil publikáciu Vesmírne kométy, ktorá je k dispozícii na nahliadnutie v starej škole. Obsahom sú príspevky, ktoré odzneli na podujatí od **RNDr. Vojtecha Rušina, CSc.** z **Astronomického ústavu Slovenskej akadémie vied**, syna dr. Pajdušákovovej **Ivan Hrčka, Mgr. Daniely**

Čižmárovej, riaditeľky Považského osvetového strediska, Astronomického klubu Juraja Bárdyho, Ing. Miroslava Bundzíkovej riaditeľky Základnej školy s Materskou školou v Brvništi.

V publikácii je zaznamenané pôsobenie **Ľudmily Pajdušákovej, významnej fyzička ako učiteľky v rokoch 1940 - 1942 na Obvodnej štátnej meštianskej škole v Brvništi**, inšpektorát Veľká Bytča. Pôsobenie Ľudmily Pajdušákovej sa zapísalo do pamäti žiakov Papradnianskej doliny, pretože k školskej obci Brvnište boli pričlenení žiaci z Papradna, Papradno-Kopanice (Krížovce, Podhuboč, Košiare), Stupné a Jasenica a podľa spomienok dochádzali aj žiaci zo Štiavniku a Maríkovej. Ubytovanie bolo poskytnuté Ľudmille Pajdušákovej v novopostavenom murovanom dome rodiny Šupolíkovej na dolnom konci pri zástavke Salaj ako prvej obyvateľke tohto domu a potom aj v ďalších príbytkoch. Výuku zabezpečovala v jednej triede v budove školy pri hlavnej ceste postavenej v roku 1932 a v budove starej krčmy u Šterkov (predtým u Kolbena) a ďalších majiteľov, ktorú obec odkúpila pre potreby Obvodnej štátnej meštianskej školy a neskôr v nej bola opäť krčma a sála pre kultúrne akcie. Na podujatí sa diskutovalo aj o **dokumentárnom filme Prvá, v ktorom vystúpili aj bývalí žiaci Ľudmily Pajdušákovej z mešianky v Brvništi Lýdia Mikušíková a Ľudovít Gardoň z Brvništa**, ktorí si zaspomínali na účinkovanie Ľudmily Pajdušákovej na meštianke v Brvništi. Lýdia Mikušíková zaspievala vo filme Prvá pieseň Tichá noc, ktorú ich Ľudmila Pajdušáková naučila v nemčine.

SPOLOK PRIPRAVIL BURZU „ZO STARÉHO NOVÉ“ 28.6.2020

Zaujímavým podujatím bolo zorganizovanie burzy detského oblečenia. Rodičia prejavili nevídaný záujem a potešili sa, že môžu vymeniť staré za nové. Nádvorie múzea sa premenilo na žičlivú atmosféru výmeny ošatenia, obuvi, hračiek ale aj detských kníh, ktoré priniesli rodičia. Vďaka Terezka!! Výborný nápad.

SPOLOK ORGANIZUJE LEKTORSKÝ VÝKLAD PRE NÁVŠTEVNÍKOV MÚZEA

V piatok 30. júna 2020 nás potešili svojou návštevou žiaci 3.ročníka zo ZŠ a MŠ v Papradne spolu s pani učiteľkami a počas celého leta množstvo ďalších návštevníkov rodákov a ich potomkov z Brvnišťa.

Výklad zabezpečila Mgr. T. Fojtíková, Mgr. V. Jacková a J. Lauko technickú stránku.

LETNÁ ŠKOLA ZŠ S MŠ V PAPRADNE NA NÁVŠTEVE MÚZEA A WORKSHOPE U POBOČÍKOVCOV V BRVNIŠTSKEJ PÍŠŤALKÁRSKEJ ŠKOLE

Ústredným motívom augustovej letnej školy bolo rozšírenie vedomostí žiakov v rámci regionálnej výchovy, ktorá je predmetom školského vzdelávacieho programu. Možno práve preto sa letnej školy počas dvoch augustových týždňov zúčastnili najmä deti z DFSk Podžiaranček z Papradna.

Chlapci píšťalkári išli s Marekom Žilinčíkom k Pobočíkovcom do Brvnišťa, kde sa v dielni učili vyrábať píšťalky. V piatok navštívili Historickú školu v Brvništi s výkladom a sprevádzaním Petra Holíša, ktorý porozprával zaujímavosti nielen o tejto historickej budove, ale aj o jej učiteľoch a spôsobe výučby. Dozvedeli sme sa, že školu kedysi postavili ľudia svojpomocne a za jej záchranu, renováciu a stálu údržbu patrí poďakovanie Spolku Rotarvak, n.o. V rámci zhodnotenia celého týždňa si žiaci zapísali napr. Ondrejko K.: Mne sa najviac páčili píšťalky v Ľudovej škole v Brvništi. Nataška M.: Najviac sa mi páčila komora v starej škole v Brvništi, kde bývala slúžka. Samko K., Romanko V., Jonáško L., Aleško S.: Mne sa najviac páčilo u Hanky na Kolibe a výroba píšťaliiek s Jožkom Pobočíkom. Sárka G.: Mne sa najviac páčil kolovrátok v starej škole v Brvništi, Justínka L.: Mne sa najviac páčila stará váha v Ľudovej škole v Brvništi. Emmka J.: Mne sa najviac páčilo v Brvništi... (Spracované podľa Polazník č.3, 2020).

SPOLOK ORGANIZOVAL SPOLU S FS BUKOVINY PREMIETANIE DOBOVÝCH FOTOGRAFIÍ BRVNIŠŤA NA NÁDVORÍ MÚZEA V STAREJ ŠKOLE

V Starej škole v Brvništi sa uskutočnil v júli 2020 príjemný letný spomienkový podvečer až neskorý večer, ktorý prilákal veľa návštevníkov. Bolo to letné kino a atmosféra dávno zabudnutého amfiteátra, ktorý sa počas teplých letných dní organizoval vzadu na školskom dvore ZŠsMŠ. V roku 2020 sa dataprojektorom na veľké plátno premietali dobové fotografie predovšetkých Štefana Chmulíka a Ľudovíta Šišťíka. Nadšené výkriky z publika identifikovali tých, ktorých na fotografiách spoznali, či nepoznali a miesta, ktoré si pamätali z mladosti. Napríklad na fotografiách Štefana Chmulíka: Kristínu Jandušíkovú rod. Kaníkovú (Ščefánka), Jána Minjaríka (Pucíka) a iných. „Majko, vďaka, bolo to super!!!!!! lúčili sa odchádzajúci, prídeme aj nabudúce.“

BRVNIŠTSKÉ JABLKO 2020

REGIONÁLNA VÝSTAVA A SÚŤAŽ O NAJKRAJŠIE JABLKO A NAJCHUTNEJŠÍCH JABLKOVÝ VÝROBOK - príprava podujatia

ZRUŠENÉ Z DÔVODU EPIDEMIOLOGICKEJ SITUÁCIE

Zámerom verejno-prospešnej činnosti spolku je zdôrazniť nutnosť zachovať staré krajové a miestne odrody jablák s unikátnymi vlastnosťami, ktoré by nemali vyhynúť, ale mali by sa chrániť, ako národné poklady (MJ). Ovocné sady boli vždy pýchou Brvnišťanov, dokonca niektorých významných pestovateľov zo sádov v časti nazývanej „Potok“ aj prezývali „jabúčkári“. Iveta Felixová zaznamenala v článku *Zo studnice rodnej reči* uverejnenom v Kultúre slova 1999/1 na s. 24, že v brvništskom nárečí sa jablkám hovorí „jabúčka“. Brvništské jabúčka či jabúčence sa stali súčasťou prameňa zo studnice rodnej reči slovenskej.

Nestor ovocinárstva na Slovensku prof. Ivan Hričovský vybral na predchádzajúcich 10. ročníkoch najkrajšie jablká na regionálnej súťaži „Brvništské jablko“

Regionálna súťaž o najkrajšie jablko a najchutnejší výrobok z jablák sa koná od roku 2010, hlavný organizátor súťaže spolok Rotarvak, n. o. v spolupráci s Okresným výborom Slovenského zväzu záhradkárov Považská Bystrica, ZO SZZ Brvnište a obcou Brvnište pod patronátom Slovenského zväzu záhradkárov a jeho tajomníka p. Korčeka. Výstava a súťaž už desaťrocie púta pozornosť záujemcov z radov ovocinárov a záhradkárov, a hlavne tých, ktorí si nenechajú ujst príležitosť osobne si vypočuť prednášku a rady neúnavného **prof. Ivana Hričovského a viesť s ním Ovocinársky a záhradkársky dialóg**, v ktorom sa účastníci vždy dozvedeli veľa nových informácií o pestovaní jabloní vo vyšších polohách, ale aj o ostatných jadrovinách, kôstkovinách, škrupovinách, drobnom, či málo pestovanom ovocí. Pán profesor s láskou odpovedal vždy na otázky, vysvetľoval postupy pre zber kvalitného ovocia a s prosbou apeloval na prítomných, aby nezabúdali na staré a krajové odrody, ktoré sú oveľa náročnejšie na starostlivosť. Pričom nikdy nechýbal ani vtipný dialóg pána profesora s účastníkmi a ovocinári a záhradkári sa potešili možnosti zakúpenia publikácií prof. Hričovského a autogramiáde, na ktorú si našiel čas a osobne s každým záujemcom prehodil aspoň pár slov o publikácii a o ich záľube. Pre organizátorov a účastníkov bolo ctou privítať prof. Hričovského opäť v Brvništi, ako to viacerí vyjadrovali „nášho pána profesora“.

Podakovanie patrí aj dlhoročnému prednášajúcemu **Jurajovi Korčekovi**, **tajomníkovi Slovenského zväzu záhradkárov**, ktorý sa takisto pravidelne zúčastňuje na podujatiach v Brvništi za právne informácie, ako aj predsedovi OV SZZ z Považskej Bystrice **Jánovi Čučkovi** a Ing. **Jozefovi Mikušíkovi**, predsedovi ZO SZZ Brvnište Pri príležitosti 10. výročia súťaže spolok Rotarvak, n.o. vydal publikáciu „*História Brvništského jablka*“ spracovanú Máriou Jackovou s bohatou fotografickou dokumentáciou jednotlivých ročníkov.

Odkazom súťaže je dôraz na domácu produkciu, a preto ZO SZS Brvnište zabezpečuje autobus na účasť záhradkárov na otvorenie sezóny a predaj vo Veselom pri Piešťanoch ale aj do ČR a Poľska. Mottom brvništskej súťaže je „Kráľom zdravia je v Brvništi jablko MJ)“ Plagát a diplomy pre súťažiacich pripravuje Mgr. Jozef Pobočík. Podujatie sa zameriava na zdôraznenie významu pestovania jabloní s osobitným dôrazom na staré (historické a klasické odrody) a ich mapovanie. „Krajovky“ sa pestovali na obmedzenom území a dnes sa uchovávali z úcty k rodičom a starým rodičom, ktorí ich vysadili. Najznámejšie sú kožené odrody, ako Kožená reneta, Boskoopské, Parkerovo a potom aj odrody Krasokvet žltý a Jonatánka, ktorá bola veľmi obľúbená u pestovateľov. K nim patria aj letné Jakubky. To všetko zdôrazňuje aj motto Brvništského jablka: „Krajové pôvodné odrody jabloní podjavorníckych dolín treba chrániť a zachovať ako národný zlatý poklad“ (MJ). Poďakovanie patrí všetkým pestovateľom, vystavovateľom a účastníkom, pretože vytvárali už desať rokov atmosféru nezabudnuteľného nedeľného popoludnia v múzeu v „starej škole“ postavenej v roku 1873 v ktorej sa žiaci priúčali ovocinárstvu a začiatkom 20. stor. škola organizovala pravidelné stromčekové slávnosti spojené s vysádzaním ovocných stromov a kultúrnym programom pre široké okolie. Pamätníci s vďakou spomínajú na niekdajších učiteľov, ktorí naučili žiakov ovocinárstvu a štepeniu jabloní ako napríklad Štefan Šibík z Jasenice, neúnnavný učiteľ záhradník Ján Kordoš, ako aj na účinkovanie učiteľov Jána Janeka a Jána Korauša. Aj prostredníctvom pestovania jabloní a ďalších ovocných stromov sa z Brvnišťa stala významná a nasledovania hodná podhorská ovocinárska obec. Ovocné sady, ktoré sa v nevyhovujúcom kamenistom teréne ťažko zakladali, boli pýchou Brvnišťanov, ako to zapísala v školskej kronike pani učiteľka Júlia Koraušová a popísal aj v médiách Stanislav Gáborík.

**HĽADANIE MOŽNOSTI NA PESTOVANIE KRAJOVÝCH
A STARÝCH ODRÔD** – v spolupráci s p. Vaššom a jeho škôlkou v ktorej sa dajú zakúpiť staré odrody ovocných drevín; krajové, historické, zabudnuté ako aj dlhoveké stromy štepené na semenných podpníkoch pestované bez priemyselných hnojív a bez použitia nebezpečných pesticídov a vypestované v duchu udržateľného prírody blízkeho poľnohospodárstva, pričom ponúkajú aj staré odrody jabloní do menších záhrad na podpníkoch M26, MM106.

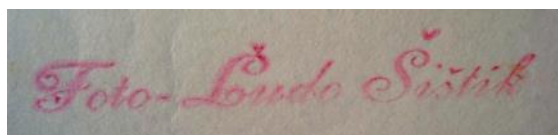
Možno aj brvništská pieseň *Ej, povedz mi vieterko, odroň mi jabúňa* zaznela v ušiach návštevníkov počas desiatich ročníkov, ktorí si pochutnali na jablčných dobrotách šikovných gazdínok a vždy sa lúčili sa slovami, že na takú krásnu rotarvakovskú akciu, pripravenú s láskou, určite prídu aj o rok, len aby počasie vyšlo a epidemiologická situácia dovolila.....

STÁLA VÝSTAVA FOTOGRAFIÍ „FOTOGRAFIA JE ZRKADLOM DO MINULOSTI“ ĽUDOVÍT ŠIŠTÍK –DOBOVÉ FOTOGRAFIE LUCIA ŠIŠTÍKOVÁ -DOKUMENTÁRNA FOTOGRAFIA

*Spolok Rotarvak, n. o. a Ľudová knižnica učiteľov Koraušovcov pripravili stálu výstavu fotografií s názvom **Fotografia je zrkadlom do minulosti**. O prepojení histórie so súčasnosťou autora a autorky fotografií, zhodou náhod menovcov, svedčila aj centrálna fotografia babičky Šišťikovej držiacej jednu z vystavovaných fotografií z mladosti.*

Jednu časť výstavy zameranú na minulosť tvorili historické fotografie Ľudovíta Šišťíka (1909-1996) zachytávajúce život obyvateľov a krásy prírody Papradnianskej doliny. Dobové fotografie darovala dcéra fotografa pani učiteľka Edita Rosíková do múzejnej expozície starej školy v Brvništi.

Druhú časť výstavy tvoria dokumentárne fotografie mladej fotografky Lucie Šišťíkovej zaznamenávajúce činnosť spolku Rotarvak, n. o., v ktorých zachytala farbisto, dôverne a blízko známe i menej známe zátišia aktivít úspešného príbehu spolku oživujúceho nezištne a dobrovoľne v Brvništi kultúrne tradície, zvyky a remeselné zručnosti.

Spolok Rotarvak s vďakou sprístupňuje fotografie každodenného života objektívom Ľudovíta Šišťíka a zabezpečuje ich stálu výstavu v starej škole, ako významnú súčasť histórie kultúry v Brvništi.

STÁLA VÝSTAVA FOTOGRAFIÍ ŠTEFANA CHMULÍKA „Krajina ako priestor pre každodenný život človeka“

Spolok Rotarvak, n. o. zabezpečuje stálu výstavu „Krajina ako priestor pre každodenný život človeka“ spolu s FSLH Bukoviny a rodinnými príslušníkmi Štefana Chmulíka, s ktorých súhlasom bol súkromný archív zverejnený v múzeu Historická škola Brvnište – Dom tvorivosti, zručnosti a tradičných remesiel na pamiatku obyvateľom a obyvateľkám Brvništa. Fotografie boli pre potreby výstavy zväčšené, technicky spracované a zarámované.

Fotografie pochádzajú zo súkromnej rodinnej zbierky a zachytávajú Brvnište od štyridsiatych rokov 20. stor., mnohé z nich neboli doteraz publikované.

Medzi obyvateľmi boli rozšírené autorove fotografie z Brvnišťa a okolitých obcí a často sú žiaľ zverejňované bez mena autora, čo je prejavom nielen neúcty, ale predovšetkým nezdvorilosti k významnému slovenskému fotografovi.

Pre obec Brvnište sú fotografie Štefana Chmulíka veľmi vzácne a treba ich zachrániť, pomenovať, uchovávať a odovzdávať ďalším generáciám ako vzácne poklady dedičstva našich otcov a starých otcov a vždy s menom autora.

Od roku 1934 patril Štefan Chmulík ku kľúčovým členom Fotozdruženie YMCA v Bratislave, ktoré postupne prebralo zodpovednosť za vývoj fotoamatérskeho hnutia v kontextoch Slovenska. Fotoamatérov spájali záujem, nadšenie, oddanosť a vášeň k fotografii. Medzi členmi prevládali neformálne ľudské vzťahy, čo zabezpečilo jeho kontinuitu. V apríli roku 1934 sa konala *Prvá slovenská krajinská fotografická výstava* na ktorej sa Štefan Chmulík predstavil s fotografiami *Kosec* a *Rybár* s figurálnou

tematikou. Na VI. členskej výstave obrazovej fotografie fotoklubu YMCA Bratislava v októbri 1935 sa predstavil s fotografiou *Práčka* zachytávajúcej ženu pri praní v rieke Papradnianke, ktorá je v súčasnosti v zbierkach SNG.

Na jubilejnej výstave *Slovensko vo fotografii* (máj 1938) patril už medzi popredných krajinárskych slovenských fotografov. Za vystavené kolekcie dostal čestné uznanie od SČSFKa. Výstava vzbudila spoločenskú odozvu, čo dokazujú štatistiky počtu návštevníkov, ktorý presiahol číslo 2000. Kladné recenzie priniesla dobová tlač. Výstava bola reінštalovaná v Klube fotografov amatérov v Uherskom Hradišti, na Cudzineckej rade pre cestovný ruch v Žiline, na Riaditeľstve tatranských kúpeľov pre Tatranskú Lomnicu a v YMCA v Banskej Bystrici. Krajinárske zábery Štefana Chmulíka zachytávajúce každodenný život podhorskej obce, rodného Brvnišťa, sa stali neoddeliteľnou súčasťou ďalších výstav fotokupiny KSTL (premenovaný klub fotoamatérov YMCA na Klub slovenských turistov a lyžiarov), odbor v Kežmarku. Na Prvej podtatranskej fotovýstave v Kežmarku, v decembri 1943 sa predstavil na V. jubilejnej fotovýstave Fotokupiny KSTL Pov. Bystrica, Október 1943 predstavil aj fotografiu *Pri práci*, ktorá je dnes súčasťou zbierky Slovenskej národnej galérie.

Nechýbal ani na *Druhej celoslovenskej fotografickej výstave* v roku 1947 v Spišskej Novej Vsi. Svoje fotografie predstavil aj v roku 1967 v Prahe na výstave *Československá fotografia medzi dvoma svetovými vojnami* vo výstavných sálach Obecného domu (od 24.3.-15.5.1967). Fotografie Bratislavy Štefana Chmulíka sú tiež súčasťou zbierok Slovenskej národnej galérie.

FOLKLÓRNA SKUPINA BUKOVINY Z BRVNIŠŤA

FS Bukoviny je organizačnou zložkou spolku bez právnej subjektivity
vedená Máriom Hároníkom ml.

Dozvuky ocenení
LUBOMÍRA HÁRONÍKOVÁ A PATRIK PŠURÍK
V KATEGÓRII SÓLISTI, SPEVÁCI A SPEVÁCKE DUÁ
Z FOLKLÓRNEJ SKUPINY BUKOVINY
ZÍSKALI ZLATÉ PÁSMO
NA CELOŠTÁTNEJ SÚŤAŽI A PREHLIADKE HUDOBNÉHO FOLKLÓRU
VIDIEČANOVA HABOVKA
16.-17. NOVEMBER 2019

24. Hody 2020 v Brvništi FS Bukoviny a DHZ Brvnište

Predstavenie nového erbu - ornamentníku, ktorý folkloristi FS Bukoviny nosia vždy a všade hrdlo. Za vyšítie srdečne ďakujú babke Paťa - Helene Pšuríkovej.

Ľubomíra Hároníková z Fsk Bukoviny pôsobí aj vo Folklórnom súbore Považan, ktorý sa stal jasným favoritom a víťazom **Zem spieva 2020**.

Vystúpenie z finále veľkolepej folklórnej šou RTVS Zem spieva, odvysielanej 19.12.2020 na Jednotke: <https://www.youtube.com/watch?v=vvYR1dawZ9o>

POĎAKOVANIE

Spolok Rotarvak ďakuje všetkým, s ktorými spolupracoval a ktorí sa zúčastňovali na podujatiach. Projekty boli realizované aj prostredníctvom sponzorov, ktorí priamo na miesto konania projektu priniesli vlastné koláče, pripravili pohostenie, aranžovali priestory, poskytli fotoaparát, počítač, dataprojektor a množstvo ďalších odborných rád, posudkov, vyjadrení, stanovísk a pomoci pri obnove a údržbe starej školy vrátane vlastného náradia, strojov a zariadení, ako aj pri sfunkčnení prevádzky altánku na školskom dvore a sprístupnení miestností v budove školy a udržiavaní nádvoria starej školy.

Osobitné poďakovanie za podporu patrí Obecného úradu Brvnište za podporu a vyhlásenie informácií a pozvánok v miestnom rozhlasе a ich uverejnenie na webovom sídle www.brvnište.sk a za aktívnu spoluprácu, ďalej vedeniu a učiteľskému zboru Základnej školy s Materskou školou Brvnište. **Veľké ďakujem** patrí za spoluprácu pri aktivitách DHZ Brvnište, Klubu slovenských turistov Brvnište, Združeniu lesomajiteľov a urbárskemu spoločenstvu, TJ Slovan Brvnište, Čum dzivadlu Brvnište, miestnej včelárskej bunke vedenej Františkom Jurdíkom, miestnemu zväzu ovocinárov a neúnavnej pomoci v podobe nezabudnuteľných vystúpení miestnej folklórnej skupiny LH Bukoviny Jozefovi Minjaríkovi, Máriovi Hároníkovi ml., Patrikovi Pšuríkovi, Ľubke Hároníkovej, Melanke Hanajíkovej a celej ženskej speváckej skupine, Radkovi Marošovi, Danielovi Šamajovi a Jánovi Lejčíkovi a ďalším, ktorí sa pridali, vlášť Jozefovi Pobočíkovi so synom Mgr. J. Pobočíkom za brvništskú píšťalkársku školu, za hudobný program a fotografovanie na podujatiach Viliamovi Lejčíkovi, ml., Lucii Šišťíkovej, Anne Krasňanovej, Miroslavovi Jandušíkovi, rodine Fortuníkovej, Moravíkovej a ďalším.

Viac o akciách sa dozviете na:

- www.brvnište.sk
- [Facebookrotarvak.sk](https://www.facebook.com/krotarvak)
- rotarvak@gmail.com
- v Brvništských echonovinkách spolku Rotarvak
- fotodokumentácia a Kronika podujatí je prístupná v múzeu v starej škole.

8. Mediálne aktivity

- ✚ O aktivitách spolku boli vypracované a zaslané spolu s fotografickou dokumentáciou informácie do Považskobystrických noviniek.
- ✚ Pri každom realizovanom projekte boli spracované a distribuované vlastné Brvništské echonovinky spolku Rotarvak, ktoré sa stretli s veľkým záujmom.
- ✚ Dobrovoľníci a dobrovoľníčky na všetky aktivity spolku pripravili grafiku pozvánky, zabezpečili jej e-mailovú distribúciu, vytlačenie a distribuovanie v Brvništi a širokom okolí. Pozvánky na najvýznamnejšie podujatia boli autorsky spracované Mgr. Jozefom Pobočíkom. Okolité obce informovali o podujatia prostredníctvom obecného rozhlasu.
- ✚ Dobrovoľníci a dobrovoľníčky pracujúci pre spolok o všetkých aktivitách spolku referovali na facebooku (pripravili a zverejnili fotodokumentáciu). **O ochrane osobných údajov boli účastníci informovaní a bolo zdôraznené, že fotografie, ktoré sú zhotovované počas**

konania podujatí spolku, môžu byť použité ako ilustračné na propagovanie činnosti spolku a zverejnené.

- ✚ Pri všetkých aktivitách sa pracovalo so zapožičaným notebookom, fotoaparátom a dataprojektorom, ktorý si získal veľkú obľubu.
- ✚ Dbrovoľnícky fungovala v roku 2020 stránka www.facebookrotarvak.sk
- ✚ Ďalšie informácie na www.mojakomunita.sk v spolupráci s Farským úradom v Papradne.

9. Hospodárenie neziskovej organizácie

Nezisková organizácia spolok Rotarvak, n. o. zabezpečovala v roku 2020 svoju činnosť na bezodplatnom dobrovoľníckom základe vrátane bezplatnej riadiacej a účtovníckej činnosti v prospech spolku.

Dobrovoľníci zabezpečovali jednotlivé projekty a zúčastňovali sa na workshopoch. Nezisková organizácie nevlastní žiadny majetok. Obnovovanú budovu starej školy má v prenájme na základe zmluvy s Farským úradom v Papradne potvrdenú Biskupským úradom v Žiline za 1 euro ročne.

Predmetom činnosti spolku je verejnoprospešná činnosť spojená s tvorbou, rozvojom ochranou, obnovou a prezentáciou duchovných, kultúrnych, technických hodnôt a remeselníckych zručností prostredníctvom realizáciou vyššie uvedených projektov a ďalších aktivít spolku v jedinečnej celoslovensky významnej budove, ktorá sa stala sídlom múzejnej expozície Historickej školy – Domu tvorivosti, zručnosti a tradičných remesiel a v jeho vnútorných priestoroch obnovené Ľudovej knižnice učiteľov Koraušovcov.

O použití finančných prostriedkov rozhodovala Správna rada spolku. Spolok účtuje v sústave jednoduchého účtovníctva. Všetky poskytnuté prostriedky boli účelovo určené a boli použité

preukázateľne a sú dokladované. Vykonaná revízia finančných prostriedkov k 31. 12. 2020 bola bez zistených nedostatkov.

Prehľad peňažných príjmov a výdavkov – účtovná závierka je prílohou výročnej správy neziskovej organizácie za rok 2020

Prehľad príjmov a výdavkov organizácie za rok 2020 vrátane členenia podľa zdrojov je prílohou tejto správy.

Súhrnne možno konštatovať, že výdavky spolku predstavovali použitie na účely, ktoré sú predmetom činnosti spolku, a to predovšetkým na aktivity a podujatia spolku, nákup materiálu na opravu budovy starej školy a zabezpečovacie a udržiavacie práce, ďalej na tvorbu, rozvoj ochranu, obnovu a prezentáciu duchovných a kultúrnych hodnôt prostredníctvom realizovaných projektov. Spolok nemá zamestnancov.

Stav a pohyb majetku a záväzkov neziskovej organizácie -príloha

Stav a pohyb majetku: Majetok tvoria iba finančné prostriedky na bankovom účte. Organizácia zatiaľ neeviduje žiadne pohľadávky ani záväzky.

Zmeny a nové zloženie orgánov neziskovej organizácie - Správna rada sa neuzniesla na žiadnych zmenách v štatúte ani zložení orgánov neziskovej organizácie.

ZÁVER

V roku 2020 spolok realizoval aktivity a podujatia za účelom poskytovania všeobecne prospešných služieb v zmysle zakladacej listiny a štatútu so zameraním na vzdelávanie a výchovu, tvorbu, ochranu a obnovu duchovných, kultúrnych, technických a remeselníckych hodnôt a pamiatok so zámerom priblížiť historický a kultúrny vývoj oblasti a regiónu a s obmedzeniami vzhľadom na epidemiologickú situáciu. Do činnosti spolku sa pravidelne bezodplatne zapojilo v rámci dobrovoľníckej činnosti cca 50 občanov, predovšetkým mladých ľudí, študentov stredných a vysokých škôl, ale aj pracujúcich a veľa seniorov a predovšetkým rodičov s malými deťmi. Bez práce a pomoci dobrovoľníkov z radov predovšetkým občanov Brvnišťa, susednej obce Papradno a rodákov z Brvnišťa bývajúcich hlavne v Považskej Bystrici a jej okolí, by sa nemohol realizovať ani jeden projekt, ani jedno podujatie.

Príloha: Účtovná závierka

Správu odsúhlasil: Ján Hároník, riaditeľ spolku, rotarvak@gmail.com

Spracovala: Mária Jacková, dobrovoľníčka spolku

Graficky upravila: Vladimíra Lauko Jacková, dobrovoľníčka spolku

Technická korekcia: Mária Ambrová, dobrovoľníčka spolku

Jazyková spolupráca: Terézia Fojtíková, dobrovoľníčka spolku

Výročnú správu schválila Správna rada spolku dňa 9. mája 2021

Revíziu správu s prílohami schválila: Ľudmila Barošová, revízorka

Ing. Mário Hároník, predseda správnej rady spolku

V Brvništi dňa 6. mája 2021